

นิทรรศการศิลปโบราณวัตถุชิ้นเอก

จากพิพิธภัณฑสถานส่วนบุคคล

ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร

๖ มีนาคม - ๖ เมษายน ๒๕๑๑

**EXHIBITION OF MASTERPIECES
FROM PRIVATE COLLECTIONS**

AT THE BANGKOK NATIONAL MUSEUM

6th March - 6th April 1968

นิทรรศการศิลปโบราณวัตถุชิ้นเอก

จากพิพิธภัณฑสถานส่วนบุคคล

ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร

๖ มีนาคม - ๖ เมษายน ๒๕๑๑

**EXHIBITION OF MASTERPIECES
FROM PRIVATE COLLECTIONS**

AT THE BANGKOK NATIONAL MUSEUM

6th March - 6th April 1968

คำนำ

เนื่องในการที่สภาการพิพิธภัณฑ์แห่งชาติของไทย จะจัดงานฉลองระยะเวลาอายุครบรอบ ๒๐ ปี แห่งสภาการพิพิธภัณฑ์ระหว่างชาติ (International Council of Museums) ซึ่งประเทศไทยได้เข้าเป็นสมาชิมาตั้งแต่แรกนั้น ทางฝ่ายรัฐบาล ได้ตั้งคณะกรรมการจัดงานฉลองขึ้นคณะหนึ่ง โดยมี ฯพณ ฯ ม.ล. ปิ่น มาลากุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธาน และพระวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิยากร ประธานองคมนตรี กับ ฯพณ ฯ จอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี เป็นผู้อุปถัมภ์ คณะกรรมการได้ตกลงว่า ในการจัดงานฉลองครั้งนี้ สมควรจะได้จัดนิทรรศการศิลปะโบราณวัตถุชิ้นเอก จากพิพิธภัณฑ์ส่วนตัวของเอกชนด้วย จึงได้ตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งสำหรับดำเนินการเรื่องนี้ โดยเฉพาะ มี

ศาสตราจารย์ หม่อมเจ้า สุภัทราวดี ติสกุล

เป็นประธานอนุกรรมการ

นายชิน อู่ดี

เป็นรองประธานอนุกรรมการ

นายมานิต วลัทธิโกตม

เป็นอนุกรรมการ

นายสมพร อยู่โพธิ์
เป็นอนุกรรมการ

นายธาดา วานิชสมบัติ
เป็นอนุกรรมการ

นางจิรา จงกล
เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ

นายภิญโญ ทศนะพยัคฆ์
เป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

คณะอนุกรรมการดังกล่าวได้ประชุมปรึกษาหารือกัน และได้คิดต่อทาบหามขอยืมศิลปโบราณวัตถุจากเอกชนหลายท่าน ซึ่งต่างก็ให้ยืมมาจัดตั้งแสดงด้วยความยินดี มีพระนามและนามของท่านผู้ให้ยืมปรากฏอยู่ในหนังสือนี้แล้ว

อนุกรรมการคณะนี้ได้เสนอประธานคณะกรรมการให้มีหนังสือกราบบังคมทูลขอพระบรมราชานุญาตขอพระราชทานยืมพระพุทธรูปนිරันตราย ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้คิดแบบอย่างหล่อขึ้นรวมทั้งพระพุทธรูปทวารวดีทองคำภายใน ซึ่งก็ได้ทรงพระเมตตาโปรดเกล้าฯ ให้พระราชทานยืมมาจัดตั้งแสดงและทรงพระกรุณาเสด็จ

พระราชดำเนิรมาทรงเป็ดนิทรรศการดังกล่าว ในวันที่ ๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๑ ด้วย ทั้งนี้บับเป็นพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้า ฯ

การจัดแสดงนิทรรศการครั้งนี้ จะเปิดแสดง ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร ตลอดเวลา ๑ เดือน โดยหวังว่าจะเกิดประโยชน์ ๒ ประการ คือ

๑. เพื่อให้ประชาชนนึเคยทั่วไปได้มีโอกาสชมศิลปโบราณวัตถุอันมีค่าของเอกชน ซึ่งโดยปรกติเวาไม่อาจได้ชมมาก่อน เหตุนั้น การจัดแสดงนิทรรศการครั้งนี้คงจะเป็นการเพิ่มพูนความรู้ในวิชาโบราณคดี แก่นักศึกษาและประชาชนทั่วไปไม่มากนักน้อ

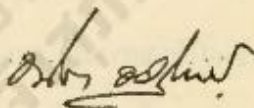
๒. เพื่อว่าท่านที่มีทุนทรัพย์ จะได้ดำเนินตามอย่างท่านเอกชนผู้ให้ยืมคราวนี้ โดยช่วยกันซื้อหารวบรวมศิลปโบราณวัตถุไว้ในประเทศไทย มิให้ตกไปอยู่ในต่างประเทศ ดังที่มีข่าวปรากฏอยู่เนือง ๆ ในปัจจุบัน

ในการจัดนิทรรศการครั้งนี้ ศาสตราจารย์ หม่อมเจ้าสุภัทรดิศ ดิศกุล ได้ทรงเขียนบทความเรื่อง "ประวัติย่อศิลปในประเทศไทย" พร้อมทั้งคำแปลภาษาอังกฤษและทรงจัดทำรูป

ถ่ายศิลปโบราณวัตถุบางชิ้นที่ยืมมาจากพิพิธภัณฑ์ของเอกชนด้วย
ตั้งให้นำมาตีพิมพ์ไว้ในหนังสือเล่มนี้แล้ว

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณและขอบคุณ บรรดาท่านทั้งหลาย
ที่ได้โปรดเมตตาประทานยืมและให้ยืมศิลปโบราณวัตถุ และขอ
ขอบพระทัยและขอบคุณคณะอนุกรรมการผู้จัดนิทรรศการ ในครั้ง
นี้ด้วย

อนึ่ง นายพิบูล สุภกิจวิเลชการ อาจารย์ในคณะโบราณคดี
มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้ชวนช่วยให้ความร่วมมือช่วยถ่ายภาพ
ศิลปโบราณวัตถุโดยตลอด จึงขอขอบคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วยเช่นเดียวกัน.

กรมศิลปากร

๔ มีนาคม ๒๕๑๑

ท่านผู้เมตตาให้ยืมศิลปโบราณวัตถุมาจัดแสดง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

หม่อมราชวงศ์ พันธุ์ทิพย์ บวิพัตร

พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ยุคล

พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าเฉลิมพลทิฆัมพร

หม่อมเจ้า บีระรังสิต และ หม่อมเจ้า สนิทประยูรศักดิ์ รังสิต

พระยาบูรณะสิวิพงษ์

พลเอก เภา เพียรเลิศ บริภัณฑ์ยุทธกิจ

พระคุณยวดีนพจนาท

พลอากาศตรี มนต์วิ หาญวิชัย

นายภาवास บุญนาค

นางประไพ วิริยะพันธุ์

นายชาติตา วานิชสมบัติ

นายประโธศ เปาโรหิตย์

นายแพทย์วิโรจน์ กวรรณสุต

นายเต็ม สีวะเกอ

นายอาชว สีวิกันทรภรณ์

นายเบญจ สัยงกุล

นายฟลอยด์ วิตตังตัน

นายคงเดช ประพัฒน์ทอง

พิพิธภัณฑ์ของ นายเจมส์ ทอมป์สัน

คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

100 ปี ศาสตราจารย์
หม่อมเจ้าสุภัทรรत्ติ ตติกุล

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	(๑)
ท่านผู้เมตตาให้ข้มศิลป์โบราณวัตถุมาจัดตั้งแสดง	(๕)

ประวัติข้มศิลป์ในประเทศไทย

๑. สมัยทวารวดี (พุทธศตวรรษที่ ๑๑ หรือ ๑๒ ถึง ๑๖) ๑
๒. สมัยศรีวิชัย (พุทธศตวรรษที่ ๑๓-๑๔) ... ๔
๓. สมัยลพบุรี (พุทธศตวรรษที่ ๑๖-๑๘) ... ๖
๔. สมัยสุโขทัย (พุทธศตวรรษที่ ๑๘-๒๐) ... ๘
๕. สมัยเชียงแสนหรือไทยภาคเหนือ
(ราวพุทธศตวรรษที่ ๑๖-๒๓) ... ๑๑
๖. สมัยอยุธยา (พุทธศตวรรษที่ ๒๐-๒๓) ... ๑๔
๗. สมัยรัตนโกสินทร์ (ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๓๒๕ จนถึง
สมัยปัจจุบัน) ... ๑๗
๘. ภาพศิลป์โบราณวัตถุ ห้ายเล่ม

ประวัติย่อศิลปะในประเทศไทย

ของ
ศาสตราจารย์ หม่อมเจ้า สุภัททดิศ ดิศกุล

ศิลปะในประเทศไทยเป็นศิลปะเนื่องในศาสนา คือ พุทธศาสนาและศาสนาพราหมณ์ ศิลปะในประเทศไทย อาจแบ่งออกได้อย่างกว้างๆ เป็น ๒ ระยะ คือ ระยะที่ ๑ ได้แก่ก่อนที่ชนชาติไทยจะเข้ามามีอำนาจในทางการเมือง และระยะที่ ๒ ได้แก่หลังจากที่ชนชาติไทยเข้ามามีอำนาจในการปกครองประเทศแล้ว ระยะแรกอาจเริ่มต้นด้วย โบราณวัตถุรุ่นเก่าของอินเดียที่ค้นพบภายในประเทศไทย เช่นพระพุทธรูปแบบอมราวดี จากภาคใต้ของประเทศ อินเดีย (ราวพุทธศตวรรษที่ ๗-๙) ศิลปะระยะแรกนี้ อาจแบ่งออกได้อย่างกว้างๆ เป็น ๓ สมัย และแต่ละสมัย ก็มีแบบของตนเองโดยเฉพาะ

๑. สมัยทวารวดี (พุทธศตวรรษที่ ๑๑ หรือ ๑๒ ถึง ๑๖)

อาณาจักรทวารวดีคงเป็นอาณาจักรที่เก่าที่สุดใน สมัยประวัติศาสตร์ในประเทศไทย อาณาจักรนี้ตั้งอยู่ทาง

ภาคกลางของประเทศไทยปัจจุบัน แต่อิทธิพลของศิลป
ทวารวดีก็แผ่ขึ้นไปยังภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาค
เหนือของประเทศไทยด้วย ประชาชนชาวทวารวดีอาจ
เป็นมอญ เพราะได้ค้นพบศิลาจารึกภาษามอญที่เก่าชึ้น
ไปจนถึงพุทธศตวรรษที่ ๑๒ - ๑๓ ในสมัยนี้ได้ค้นพบ
ทั้งพระพุทธรูปศิลาและสัมฤทธิ์ แต่ประติมากรรมสัมฤทธิ์
ก็มักเป็นขนาดเล็ก ทั้งสองแบบแสดงให้เห็นถึงอิทธิพล
ของศิลปอินเดียแบบคุปตะและหลังคุปตะ (ตั้งแต่พุทธ-
ศตวรรษที่ ๔ ลงมา) อิทธิพลเหล่านี้ ก็คือ พระองค์ที่
สะโอกสะอง พระองค์ใหญ่ บั้นพระองค์เล็ก จีวรบาง
แนบติดกับพระองค์ อย่างไรก็ตามก็พระพักตร์ก็แสดงให้เห็น
ว่าเป็นแบบท้องถิ่นแล้ว คือ ขมวดพระเกศาใหญ่ พระ
พักตร์กว้าง พระขนงโค้งติดต่อกันเป็นรูปปีกกา พระ
เนตรโปน พระนาสิกค่อนข้างแบน และพระโอษฐ์หนา
พระพุทธรูปมักประทับยืนและแสดงปางวิตรรกะทั้งสอง
พระหัตถ์ (อันอาจหมายถึงปางเสด็จลงจากดาวดึงส์) ใน
สมัยนี้ใช้ประติมากรรมปูนปั้นและดินเผาสำหรับตกแต่ง
ฐานสิ่งก่อสร้างทางพุทธศาสนา และการชุกค้ำเมื่อเร็ว ๆ

๕๗
นททาบลคูปัว จังหวัดราชบุรี ก็แสดงให้เห็นเศียรดินเผา
อันงดงามเป็นจำนวนมาก

ได้ค้นพบธรรมจักรศิลาหลายวง ส่วนใหญ่มีรูป
กวางหมอบประกอบ หมายถึงปางประทานปฐมเทศนาที่
อิสิปตนมฤคทายวัน ใกล้เมืองพาราณสีในประเทศอินเดีย
ในขณะที่เดียวกันก็ได้ค้นพบพระพุทธรูปประทับยืนหรือ
นั่งเหนือสัตว์ประหลาด (พนัสบดี) สัตว์ประหลาดนี้อาจ
หมายความเป็นการผสมระหว่างพาหนะของพระผู้เป็นเจ้า
ทั้งสามในศาสนาพราหมณ์ และมุ่งหมายว่าพุทธศาสนา
ยิ่งใหญ่กว่าศาสนาพราหมณ์ก็ได้

ทางบ้านสลาบตั๊กกรรม เราอาจเห็นแบบหนึ่งได้
จากเจดีย์สี่เหลี่ยม ณ วัดกุฎศ จังหวัดลำพูน เชื่อกันว่า
ชนชาติมอญคงได้อพยพขึ้นไปที่นั้นจากเมืองลพบุรี ใน
ราวพุทธศตวรรษที่ ๑๓ เจดีย์สี่เหลี่ยมนี้เป็นอาคารอิฐ
ที่บ่อก่อซ้อนกันขึ้นไป ๕ ชั้น และแต่ละชั้นของแต่ละชั้น
ก็ประดับด้วยคูหา ๓ คูหา แต่ละคูหามีพระพุทธรูปยืน
ประดิษฐานอยู่ภายใน ณ ที่นี้ ก็ควรอธิบายเสียด้วยว่าใน
สมัยโบราณ เฉพาะแต่อาคารทางศาสนาเท่านั้นที่จะก่อ

ถ้วยอิฐหรือหิน บ้านเรือนของประชาชนแม้แต่พระราช-
มณเฑียรของพระราชาก็ก่อสร้างด้วยไม้ลงมาถึงต้น
พุทธศตวรรษที่ ๒๓ หรือหลังกว่านั้น

พร้อมกับศิลปะแบบทวารวดี ซึ่งสร้างขึ้นในพุทธ-
ศตวรรษที่ ๑๒-๑๓ (หินยาน) นี้ ยังมีประติมากรรมใน
ศาสนาพราหมณ์อีก ๒ กลุ่ม ซึ่งคงได้รับอิทธิพลมาจาก
ศิลปะแบบหลังคุปตะทางภาคใต้ของประเทศอินเดีย และ
สร้างขึ้นในสมัยเดียวกับศิลปะทวารวดี เทวรูปเหล่านี้ดู
คล้ายกับเทวรูปขอมรุ่นต้นในประเทศกัมพูชามาก แต่ก็
ใช้เทคนิคในการสลักผิวกัน ส่วนใหญ่ค้นพบทางภาคใต้
ภาคตะวันออก และภาคเหนือของประเทศไทย

๒. สมัยศรีวิชัย (พุทธศตวรรษที่ ๑๓-๑๔)

ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ ๑๓ อาณาจักรศรีวิชัยซึ่งอาจ
มีราชธานีตั้งอยู่ใกล้กับเมืองปาเล็มบังบนเกาะสุมาตราใน
ปัจจุบัน ก็ได้แผ่ขยายอาณาเขตขึ้นมายังแหลมมลายูและ
ทางภาคใต้ของประเทศไทย ได้ค้นพบโบราณวัตถุสถาน
เป็นจำนวนมากทางภาคใต้ของประเทศไทย และ ณ ภาค
อื่นๆ อีกบ้าง ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับศิลปะกรรมในเกาะชวา

ปรากฏว่าได้ค้นพบทั้งโบราณวัตถุสถานในพุทธศาสนาและศาสนาพราหมณ์ แต่โบราณวัตถุสถานส่วนใหญ่ก็สร้างขึ้นในพุทธศาสนาลัทธิมหายาน เหตุนี้ประติมากรรมโดยทั่วไปจึงแสดงภาพพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร ซึ่งเป็นพระโพธิสัตว์องค์สำคัญที่สุดในพุทธศาสนาลัทธินี้ ประติมากรรมสัมฤทธิ์บางรูปในศิลปะศรีวิชัยที่ค้นพบในประเทศไทยหล่อขึ้นด้วยความงดงามอย่างยิ่ง จนอาจจัดเป็นประติมากรรมชั้นเอกในภาคเอเชียอาคเนย์ได้ พระพิมพ์ดินดิบก็ได้ค้นพบเช่นเดียวกันในถ้ำหลายแห่งทางภาคใต้ของประเทศไทย

สำหรับสถาปัตยกรรม พระธาตุที่วัดพระบรมธาตุอำเภอเมืองไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี อาจถือได้ว่าเป็นศาสนสถานที่สำคัญที่สุดในสมัยนี้ พระธาตุองค์นี้มีลักษณะคล้ายกับศาสนสถานทางพุทธศาสนาขนาดเล็กหลายแห่งในเกาะชวา ในขณะที่เดียวกันก็ได้พบศาสนสถานแบบจาม (จากประเทศจัมปาในประเทศเวียดนามปัจจุบัน) ณ อำเภอเมืองไชยาด้วย ศิลปะศรีวิชัยคงสิ้นสุดลงเมื่อดินแดนทางภาคใต้ของประเทศไทยถูกรวมเข้าอยู่

ในอาณาจักรสุโขทัยตั้งแต่ราวต้นพุทธศตวรรษที่ ๑๙
อย่างไรก็ดีสกุลช่างท้องถิ่นหลายสกุลก็ยังคงมีอยู่ต่อไป

๓. สมัยลพบุรี (พุทธศตวรรษที่ ๑๖—๑๙)

ในพุทธศตวรรษที่ ๑๖ อาณาจักรขอมในประเทศ
กัมพูชาใต้แผ่อำนาจเข้ามายังภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
และภาคกลางของประเทศไทย และในดินแดนดังกล่าว ก็
เกิดมีโบราณวัตถุสถานที่ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับศิลปะขอม
ในประเทศกัมพูชามาก ความคล้ายคลึงกันนี้มีมากจน
กระทั่งบางครั้งยอมเป็นการยากที่จะแยกโบราณวัตถุที่
สร้างขึ้น ณ เมืองพระนครในประเทศกัมพูชา ออกจาก
โบราณวัตถุที่สร้างขึ้นในประเทศไทยเป็นอันว่า ณ เมือง
ลพบุรี

ในสมัยนี้ ทั้งพุทธศาสนาเถรวาท (หินยาน)
และลัทธิมหายาน ตลอดจนศาสนาพราหมณ์ คงอยู่ควบ
คู่กันไป แต่พุทธศาสนาเถรวาทคงแพร่หลายมาก
ที่สุด พระพุทธรูปนาคปรก ไม่ว่าจะทรงเครื่องหรือไม่
ปรากฏอยู่เป็นจำนวนมาก พระพักตร์ของพระองค์มัก
เป็นสี่เหลี่ยมและสี่พระพักตร์ค่อนข้างตึงถึง พระขนง

เกือบเป็นเส้นตรง เครื่องอาภรณ์ที่ทรงก็มักประดิษฐ์
ตามแบบศิลปะขอม พระพุทธรูปทรงเครื่องประทับยืน
มักแสดงปางวิตรรกะ (ประทานธรรม) ทั้งสองพระหัตถ์
อันแสดงให้เห็นว่าได้รับอิทธิพลมาจากศิลปะทวารวดี
เทวรูปทางศาสนาพราหมณ์ก็มีปรากฏอยู่บ้างเช่นเดียวกัน

ประติมากรรมขนาดใหญ่มักสลักจากศิลา และ
ประติมากรรมขนาดเล็กก็หล่อด้วยสัมฤทธิ์ ประติมากรรม
สัมฤทธิ์บางชิ้นหล่อได้อย่างงดงาม และไม่มีเฉาะแต่
รูปเคารพเท่านั้น แต่ยังหล่อเป็น วัตถุที่ใช้ประกอบกิจพิธี
ห้วงคานหาม และเครื่องประดับราชรถ ฯลฯ อีก ประติ-
มากรรมสัมฤทธิ์เหล่านี้อาจหล่อขึ้นโดยช่างไทย ซึ่งนิยม
ใช้สัมฤทธิ์ยิ่งกว่าหิน และในสมัยนี้คงมีชนชาติไทยเข้า
มาอาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นจำนวนมากแล้ว แต่อาจ
ทำงานอยู่ใต้ชนชาติขอมก็ได้

ศาสนสถานแบบลพบุรี มีอยู่เป็นจำนวนมากใน
ประเทศไทย ที่ใหญ่ที่สุดก็คือปราสาทหินพิมาย ซึ่งสร้าง
ขึ้นในพุทธศาสนาลัทธิมหายาน และอาจสร้างขึ้นก่อน
ปราสาทนครวัดในประเทศกัมพูชาร่วม ๒๕ ปี ปัจจุบัน

ทางกรมศิลปากรกำลังซ่อมปราสาทหินแห่งนี้ด้วยวิธี
อนัสติโลซิส (Anastylosis method) ด้วยความร่วมมือ
ของผู้เชี่ยวชาญชาวฝรั่งเศส

ชนชาติไทยเคยอาศัยอยู่ทางภาคใต้ของประเทศจีน
และบางส่วนก็อาจอพยพลงมายังภาคเอเชียอาคเนย์ตั้งแต่
โบราณกาลแล้ว การรุกรานของพวกมงโกลในประเทศ
จีนยังทำให้ชนชาติไทยอพยพลงมายังภาคใต้มากยิ่งขึ้น
และในราวต้นพุทธศตวรรษที่ ๑๘ ชนชาติไทยก็สามารถ
สลัดแอกของขอมออกไป ตลอดจนประกาศตั้งอาณาจักร
สุโขทัยเป็นอิสระขึ้นได้ ลักษณะศิลปะของชนชาติไทย
ในประเทศไทย ย่างแบ่งออกได้อย่างกว้าง ๆ เป็น ๔
สมัย คือ

๔. สมัยสุโขทัย (พุทธศตวรรษที่ ๑๘—๒๐)

ศิลปะสมัยนี้ถือกันว่าเป็นศิลปะไทยที่งามที่สุด พระ
พุทธรูปแบบใหม่ก็ปรากฏขึ้น คือ มีพระรัศมีเหนือพระ
เกตุมาลาเป็นเปลว พระขนงโก่ง พระนาสิกงุ้ม มีพระ
พักตร์อัมยิ้มอย่างอ่อนหวาน แสดงถึงความสงบและ

ความเมตตากรุณา พระองค์ฝั่งผายและเสด็จประพาส
จักรวาลพระองค์เสด็จย้ายยาวลงมาจกพระนาภี มีลายเขี้ยว
ตะขานประทับอยู่ที่ปลาย สำหรับพระพุทธรูปประทับนั่ง
ก็ทรงขัดสมาธิราบ และฐานเกลี้ยงไม่มีลวดลายประทับ
พระพุทธรูปสุโขทัยส่วนใหญ่หล่อด้วยสัมฤทธิ์ และพระ
พุทธรูปลีลาที่เป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลาย พระพุทธรูป
ลีลานี้อาจเป็นสัญลักษณ์แสดงถึงความก้าวหน้าของ
อาณาจักรที่เฟื่องงขึ้นใหม่ก็ได้ เทวรูปในศาสนาพราหมณ์
ก็มีอยู่เช่นเดียวกัน และสี่พระพักตร์แสดงถึงความสงบเช่น
เดียวกับพระพุทธรูปด้วย ในปลายสมัยสุโขทัย พระพุท
ธูปอีกแบบหนึ่งก็ปรากฏขึ้น มีพระพักตร์กลม พระองค์
อวบอ้วน และนิ้วพระหัตถ์ทั้งสี่นิ้วมีขนาดเท่ากัน (ตาม
คัมภีร์มหาบุรุษลักษณะ) พระพุทธชินราชที่วัดพระศรี
รัตนมหาธาตุ จังหวัดพิษณุโลก เป็นตัวอย่างที่ดีที่สุด
สำหรับพระพุทธรูปแบบหลังนี้ ประติมากรรมปูนปั้นก็มี
อยู่เช่นเดียวกัน ที่น่าชมที่สุดก็คือ แฉวัดตระพังทองกลาง
นอกเมืองสุโขทัยเก่าทางทิศตะวันออก แสดงภาพพระ
พุทธองค์กำลังเสด็จลีลาลงจากสวรรค์ขึ้นดาวดึงส์ ภาย

012991

-3.FEB.1975

หลังที่ได้ประทานเทชนาโปรดพระพุทธรูปมาแล้ว (คงได้รับแบบอย่างมาจากเกาะลังกา พร้อมกับพุทธศาสนา ลัทธิลังกาวงศ์)

จิตรกรรมก็มีอยู่เช่นเดียวกัน แต่ส่วนใหญ่สูญหายไปหมดแล้วเนื่องจากฝนและความชื้น อย่างไรก็ตาม ภาพสลักบนแผ่นหินในอุโมงค์วัดศรีชุม จังหวัดสุโขทัย แสดงถึงชาติต่างๆ ๕๑ เรื่อง ก็แสดงให้เห็นเป็นอย่างดีถึงศิลปภาพลายเส้นอย่างงดงามของไทย ภาพชุดนี้ยังแสดงให้เห็นถึงความสามารถของช่างไทยในการผสมกลมกลืนอิทธิพลของศิลปะลังกา ถ่ายออกมาเป็นศิลปะไทยได้อย่างสูงส่ง

ในสมัยนี้ เครื่องถ้วยสังโลกซึ่งช่างไทยได้รับแบบอย่างมาจากจีน ก็ได้ถูกส่งออกไปขายเป็นสินค้าขายออกอย่างกว้างขวาง บางชิ้นก็คล้ายกับเครื่องถ้วยสีเขียวไข่กา (celadon) ของจีนสมัยราชวงศ์ซ้องมาก

สำหรับสถาปัตยกรรม ที่เมืองสุโขทัยและศรีสัชนาลัย ก็มีอยู่หลายแบบ แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลจากเกาะลังกา ประเทศกัมพูชา และอาณาจักรศรีวิชัย

อย่างไรก็ดี ที่เป็นแบบไทยอย่างแท้จริง ก็มีอยู่ คือที่เรียกกันว่าเจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ ประกอบด้วยฐานสูง องค์เจดีย์ย่อมุม และยอดเป็นรูปบัวควม เจดีย์แบบนี้คงประดิษฐ์ขึ้นสำหรับบรรจุพระสารีริกธาตุ

๕. สมัยเชียงแสนหรือไทยภาคเหนือ (ราวพุทธศตวรรษที่ ๑๖ — ๒๓)

ศิลปสมัยเชียงแสนรุ่นแรกคงเก่ากว่าศิลปสุโขทัย ทั้งนี้ ถ้าความเชื่อถือว่าชาวไทยได้ตั้งอาณาจักรเล็ก ๆ ขึ้นทางภาคเหนือสุดของประเทศไทย ตั้งแต่ราวพุทธศตวรรษที่ ๑๖ (หรือเก่ากว่านั้น) จะมีพยานหลักฐานสนับสนุนว่าเป็นความจริง แต่คราพบจนกระทั่งปัจจุบัน หลักฐานทางวิชาโบราณคดีที่มาสันนิษฐานข้อความดังกล่าวก็มีอยู่น้อย (ทั้งนี้ เพราะส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการขุดค้นตามหลักวิชาการ) เท่าที่เราอาจกล่าวถึงได้ในปัจจุบันก็คือ พระพุทธรูปสัมฤทธิ์ทางภาคเหนือของประเทศไทย ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงมากกับศิลปอินเดียแบบปาละ ศิลปแบบนี้เจริญอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศอินเดียระหว่างพุทธศตวรรษที่ ๑๓ — ๑๖

ลักษณะของพระพุทธรูปเหล่านี้ ก็คือ มีรัศมีเป็นรูปดอกบัวตูม ขมวดพระเกศาใหญ่ พระพักตร์กลม พระหนุเป็นปม และมีก่แสดงสี่พระพักตร์ อมยิ้มเล็กน้อย พระองค์อวบอ้วน พระอุระนูน มีชายจีวรสั้นอยู่เหนือพระอังสาซ้าย พระพุทธรูปประทับนั่งขัดสมาธิเพชร และมีก่แสดงปางมารวิชัย ฐานส่วนใหญ่ประดับด้วยลายบัวคว่ำบัวหงาย และมีเกสรบัวประกอบอยู่ข้างบน พระพุทธรูปแบบเชียงแสนรุ่นหลังหรือเชียงใหม่ (ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ ๑๕) ลงมา มีหลักฐานสนับสนุนมากกว่าพระพุทธรูปแบบเชียงแสนรุ่นแรก พระพุทธรูปแบบหลังนี้แสดงโดยบรรดาพระพุทธรูปทางภาคเหนือของประเทศไทย ที่มีอิทธิพลของศิลปะสุโขทัยเข้ามาปะปนแล้ว เช่น รัศมีเป็นเปลวบนพระเศียร ชายจีวรยาวเหนือพระอังสาซ้าย และประทับนั่งขัดสมาธิราบ ในสมัยหลังนี้ได้ค้นพบพระพุทธรูปสัมฤทธิ์หมู่หนึ่ง ซึ่งมีลักษณะรูปภาพเช่นเดียวกับพระพุทธรูปแบบเชียงแสนรุ่นแรก (ที่ได้กล่าวถึงมาแล้ว) แต่ฝีมือทราวกว่า และมีจารึกว่าหล่อขึ้นในราวพุทธศตวรรษที่ ๒๑ นอกจากนี้ยังค้นพบ

พระพุทธรูปขนาดเล็กและภาชนะบรรจุพระสารีริกธาตุ ซึ่งสลักจากหินมีค่าและแก้วผลึกอีก ยังมีสกุลช่างสลักหิน อยู่ที่อำเภอพะเยา จังหวัดเชียงราย ในศิลปะเชียงแสนรุ่น หลังหรือเชียงใหม่ ในสมัยนี้ได้ค้นพบรูปกษัตริย์หรือ เจ้าชายด้วย

จิตรกรรมฝาผนังรุ่นหลัง (ราวพุทธศตวรรษที่ ๒๓ - ๒๔) ยังคงปรากฏอยู่ทางภาคเหนือของประเทศไทย ก่อนหน้านั้นคงสูญหายไปหมดแล้วเนื่องจากอากาศ และเวลาที่ยิ่งเหลืออยู่นี้แสดงให้เห็นถึงการวาดภาพ อย่างง่าย ๆ ผสมอยู่กับการแสดงถึงชีวิตประจำวันของ ประชาชนพลเมือง

ช่างทำเครื่องถ้วยชามในสมัยเชียงแสนรุ่นหลังได้รับอิทธิพลมาจากช่างเครื่องถ้วยในสมัยสุโขทัย และได้คงทำสืบต่อกันลงมาเป็นเวลานาน ภายหลังที่ได้เลิกทำ เครื่องถ้วย ณ เมืองสุโขทัย และศรีสัชนาลัย (คือ เมือง ชะเลียงหรือสวรรคโลก) ซึ่งเป็นสถานที่ตั้งเตาเผาเครื่อง ถ้วยชามมาแต่เดิม แล้ว

ทางด้านสถาปัตยกรรม ที่สำคัญที่สุดและถกเถียง กันมากที่สุด ก็คงเป็นเจดีย์ทั่วๆไปเจดีย์นอกเมือง

เชียงใหม่ ระยะเวลาสร้างที่สันนิษฐานกันนั้นนับตั้งแต่ พุทธศตวรรษที่ ๑๖ ลงมาจนถึงพุทธศตวรรษที่ ๒๐ สถาปัตยกรรมที่เหลือส่วนใหญ่ตกอยู่ในศิลปะแบบเชียงแสนรุ่นหลังหรือเชียงใหม่ โดยมากมักเป็นเจดีย์ทรงกลมที่มีฐานสูงมากและแบ่งออกเป็นชั้น ๆ เจดีย์แบบนี้คงได้รับมาจากเกาะลังกาโดยผ่านอาณาจักรสุโขทัยขึ้นมา ก่อน

๖. สมัยอยุธยา (พุทธศตวรรษที่ ๒๐ - ๒๓)

พระนครศรีอยุธยาได้ตั้งขึ้นเป็นราชธานีใน พ.ศ. ๑๘๘๓ และคงเป็นราชธานีของประเทศไทยอยู่ตลอดระยะเวลาร่วม ๔๐๐ ปี ในสมัยนี้ศิลปะอยุธยาได้แผ่ออกไปทั่วประเทศไทย บางครั้งจึงมีผู้เรียกศิลปะอยุธยาว่า "ศิลปะกรรมแห่งชาติ"

ในคอนันต์ ประติมากรรมสมัยอยุธยาทำเลียนแบบ ศิลปะอุทอง ศิลปะอุทองเจริญขึ้นทางภาคกลางของประเทศไทย อันเป็นสถานที่ตั้งของพระนครศรีอยุธยานั่นเอง ศิลปะอุทองแสดงถึงการผสมของศิลปะ ๓ แบบ คือ แบบ ทวารวดี แบบขอมหรือลพบุรี และแบบสุโขทัย และ

ตัวอย่างจิตรกรรมฝาผนังยังคงมีเหลืออยู่บ้าง สมัยแรก (ราวพุทธศตวรรษที่ ๒๐) ยังคงแสดงถึงอิทธิพลของศิลปะขอมหรือลพบุรี ภาพที่วาดมีลักษณะค่อนข้างแข็ง และสีที่ใช้ก็มีน้อย สมัยหลัง (ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ ๒๓) แสดงให้เห็นถึงศิลปะหลายเส้นของไทยอย่างแท้จริง รวมทั้งการเคลื่อนไหวและการแสดงออกซึ่งอารมณ์อ่อนอ่อนช้อย ใช้ทั้งสีทองและสีหลายสี อิทธิพลของศิลปะจีนเองก็อาจสังเกตเห็นได้ ในภาพที่เกี่ยวกับภูมิประเทศ ในสมัยหลังนี้ สมุดข่อยที่มีภาพวาดเกี่ยวกับเรื่องราวทางด้านศาสนาอย่างสวยงาม ก็ยังคงมีเหลืออยู่บ้าง

แม้ว่าประติมากรรมโดยทั่วไปจะเสื่อมลงในสมัยอยุธยา แต่ประติมากรรมที่เจริญรุ่งเรือง ได้ค้นพบตัวอย่างอันงดงามหลายชิ้นเกี่ยวกับเครื่องไม้สลัก เครื่องมุก และเครื่องลายรดน้ำ ซามเบญจรงค์สั่งเข้ามาจากประเทศจีน แต่ลวดลายที่ใช้ประดับนั้นมาจากลายอย่างของไทยที่ส่งตัวอย่างออกไปให้ทำขึ้นในประเทศจีน

สำหรับสถาปัตยกรรม ในสมัยแรกสร้างตามแบบ
ลพบุรีหรืออุทอง คือ สร้างstupitan เป็นประธานของวัด
เป็นรูปปราสาท แต่ในสมัยต่อมาสร้างพระเจดีย์ทรงลังกา
ตามแบบสุโขทัยขึ้นแทนที่ เจดีย์ทรงลังกาในไม่ช้าก็ยังมี
ทรงสูงชันและย่อมุมจนกลายเป็นเจดีย์ไม้สิบสอง เมื่อ
สถาปนิกชาวยุโรปเข้ามารับราชการ ณ พระนครศรีอยุธยา
ในพุทธศตวรรษที่ ๒๓ พระราชวังและสถานที่พักทางราช
การ ก็เริ่มก่อด้วยอิฐ แทนที่จะสร้างด้วยไม้อย่างแต่ก่อน

๗. สมัยรัตนโกสินทร์ (ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๓๒๕ จนถึงสมัยปัจจุบัน)

หลังจากกองทัพพม่าได้ทำลายพระนครศรีอยุธยา
ลงใน พ.ศ. ๒๓๑๐ กรุงเทพพระมหานครก็ได้เป็นราช
ธานีของประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. ๒๓๒๕ ในระยะนี้
ชนชาติไทยต่างก็พยายามทุกวิถีทางที่จะสืบต่อประเพณี
ทางวัฒนธรรมของพระนครศรีอยุธยา

ได้มีการขนย้ายบรรดาพระพุทธรูปสัมฤทธิ์ในศิลปะ
สุโขทัย อุทอง และอยุธยา จากภาคเหนือของประเทศ
ไทยลงมายังกรุงเทพฯ ๗ กิ่งแกนเหล่านั้นเป็นดินแดน

ที่ถูกทำลายเนื่องจากการสงครามระหว่างไทยกับพม่า เมื่อ
ชนย้ายลงมาแล้ว พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬา
โลก (พ.ศ. ๒๓๒๕ — ๒๓๕๒) ก็ได้โปรดให้อัญเชิญ
พระพุทธรูปเหล่านั้นไปประดิษฐานยังพระอารามต่าง ๆ
ที่สำคัญที่สุด ก็คือ ณ วัดพระเชตุพน ฯ หรือวัดโพธิ์ ใน
กรุงเทพฯ ฯ สำหรับพระพุทธรูปที่สร้างขึ้นใหม่ในสมัย
รัตนโกสินทร์ ส่วนใหญ่ก็คงสืบต่อพระพุทธรูปสมัย
อยุธยาลงมา พระพุทธรูปทรงเครื่องยังคงเป็นที่นิยมกัน
และช่างก็หันไปเอาใจใส่ต่อลวดลายเครื่องประดับยิ่งกว่า
สีพระพักตร์ของพระพุทธรูป ในสมัยของพระบาท
สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. ๒๔๑๑ - ๒๔๕๓)
ได้มีการติดต่อกับประเทศทางทิศตะวันตก และมี
ความพยายามที่จะสร้างพระพุทธรูปให้คล้ายมนุษย์สามัญ
มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ โดยเลียนแบบจากพระพุทธรูป
กันธาระในประเทศอินเดีย

จิตรกรรมฝาผนังยังคงเจริญสืบต่อไป และที่งาม
ที่สุดคงจะอยู่ในวิหารพระศรีศากยมุนี วัดสุทัศน์ ฯ วาด
ขึ้นในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

(พ.ศ. ๒๓๖๗ - ๒๓๙๔) ในระยะนี้ อิทธิพลของศิลปะจีนก็ปรากฏขึ้นอย่างมากมาย ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. ๒๓๙๔ - ๒๔๑๑) อิทธิพลของศิลปะในทวีปยุโรปได้แพร่เข้ามา และทัศนียภาพแบบตะวันตกรวมทั้งภาพภูมิประเทศและบุคคลทางทิศตะวันตกก็เริ่มปรากฏขึ้นในจิตรกรรมฝาผนังของไทย ภาพพระบรมสมัยรัตนโกสินทร์มีอยู่เป็นจำนวนมาก เรื่องราวที่ใช้วาดก็มักมีภาพนรกอันเต็มไปด้วยบุคคลกำลังทนทุกข์ทรมานประกอบอยู่ด้วย

ประณีตศิลป์ ในสมัยรัตนโกสินทร์พยายามเลียนแบบประณีตศิลป์สมัยอยุธยา และตัวอย่างที่ดีที่สุดคงผลิตขึ้นในพุทธศตวรรษที่ ๒๔ ศิลปวัตถุที่เกี่ยวกับการละคอน เช่น หัวโขน หน้าใหญ่ และหุ่น ซึ่งส่วนใหญ่แสดงเรื่องราวเกียรติ กงสร้างขึ้นมาเมื่อการละคอนเจริญถึงขีดสูงสุดใน รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (พ.ศ. ๒๓๕๒ - ๒๓๖๗)

ทางก้านสถาปัตยกรรม วัดพระศรีรัตนศาสดาราม และพระบรมมหาราชวัง ณ กรุงเทพฯ ฯ ก็เป็นตัวอย่าง

ที่ศักดิ์สิทธิ์ สิ่งก่อสร้างในสถานที่ดังกล่าวมีสี่สรรหลายสี และมีลักษณะความงามต่าง ๆ กันหลายแบบ แสดงให้เห็นถึงรสนิยมอันผสมกลมกลืน และการรู้จักเลือกเฟ้นของช่างไทยสมัยรัตนโกสินทร์ วัดเบญจมบพิตร ฯ ซึ่งสร้างขึ้นในราวกลางพุทธศตวรรษที่ ๒๕ ก็แสดงให้เห็นเป็นอย่างดีถึงการผสมกันอย่างได้สัดส่วนระหว่างวัฒนธรรมตะวันออกและตะวันตก คือตัวอาคารเป็นแบบไทยแท้ แต่วัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างคือหินอ่อนสีขาวนั้น มาจากเมืองคาร์รารา (Carrara) ในประเทศอิตาลี

วัตถุประสงค์การเผยแพร่ : เพื่อการศึกษาเท่านั้น
For Educational Purpose Only

**EXHIBITION OF MASTERPIECES
FROM PRIVATE COLLECTIONS**

AT THE BANGKOK NATIONAL MUSEUM

6th March-6th April 1968

100 ปี ศาสตราภรณ์
หม่อมเจ้าสุภัทรดิศ ดิศกุล

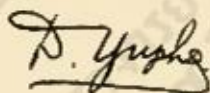
FOREWORD

In order to celebrate the 20th anniversary of the International Council of Museums, of which Thailand has been a member since its foundation, the Thai Government founded a committee on which presided M.L. Piu Malakul, the Minister of Education. This committee set up for this occasion one sub-committee to work on an exhibition of art objects loaned from private collections. The art objects are focussed only on those discovered in Thailand and the display will last for one month at the Bangkok National Museum.

The aim of this arrangement is twofold. The first one is to allow the general public to have an opportunity to admire ancient art objects of their own country in private collections, which otherwise they would have no chance to see. The exhibition will therefore help to promote the study and understanding of the national heritage of Thailand. The second aim is to arouse the interest of the Thai public that can afford to purchase some of our ancient art objects and try to safeguard them in this country, rather than to let them leave the country as is now being done.

His Majesty the King graciously lent some of the valuable pieces from the royal collection and many other distinguished persons, whose names are listed in this booklet, also followed his generous example. I humbly beg to thank them all and wish that this exhibition of art objects from private collections will not be the last of its kind.

Thanks are also due to M.C. Subhadradis Diskul, Dean of the Faculty of Archaeology, Silpakorn University, who served as president of the sub-committee and wrote an outline of classical arts in Thailand, which is here published with photographs of some of the loaned art objects. Acknowledgement should also be made to other members of the sub-committee; namely, Nai Chin Yudi, Nai Manjit Valljibhotama, Nai Somporn Yupho, Nai Dhada Vanjchsombat, Mrs. Chira Chongkol and Nai Pinyo Tasa-napayak. Photographs of the art objects were taken by Nai Pibul Subhakichvilekhakarn and his name should also be mentioned here.

Department of Fine Arts
March 4, 2511.

LENDERS OF ART OBJECTS

His Majesty the King

H.R.H. Princess Chumbhot of Nagara Svarga

H.R.H. Prince Bhanubandhu Yugala

H.R.H. Prince Chalernpol Dighamvara

Mom Chao Piyarangsit and Mom Chao Sanidprayurasakti Rangsit

Praya Buranasiripong

General Pao Planert Baribhandha Yuddhakich

Fra Dulaya Ratana Pachanat

Air Vice Marshal Montri Harnvichai

Nai Pavas Bunnag

Mrs. Prapai Viriyapan

Nai Dhada Vanichsombat

Nai Prapot Paorohit

Dr. Viroj Kanasut

Nai Term Sivakue

Nai Athorn Sirikantraporn

Nai Bencha Sayangkul

Mr. Floyd L. Whittington

Nai Khongdej Prapattong

Collection of Mr. James H.W. Thompson

Faculty of Archaeology, Silpakorn University

CONTENTS

	Page
Foreward	(i)
Lenders of art objects	(iii)
Outline of Classical Arts in Thailand	
1. The Dvaravati period (<i>6th or 7th-11th century A.D.</i>)	1
2. The Srivijai period (<i>8th-13th century A.D.</i>)	3
3. The Lopburi period (<i>11th-14th century A.D.</i>)	3
4. The Sukhothai period (<i>13th-14th century A.D.</i>)	5
5. The Chiangsaen or Northern Thai period (<i>11th-18th century A.D.</i>)	6
6. The Ayudhya period (<i>14th-18th century A.D.</i>)	8
7. The Bangkok period (<i>from 1782 —</i>)	10
8. Plates	

OUTLINE OF CLASSICAL ARTS IN THAILAND

BY

M.C. SUBHADRADIS DISKUL

The classical arts of Thailand are of a religious nature created for both Buddhism and Hinduism. They may be largely divided into 2 large epochs: before the political domination of the Thai people and after the Thai supremacy. The first one began with ancient Indian objects introduced into this country; for instance, Buddha images from Amaravati in south India (2nd—4th century A.D.). This period can be summarily subdivided into 3 periods, each with its own style.

1. The Dvaravati period (*6th or 7th-11th century A.D.*)

The Dvaravati kingdom, probably the earliest historical period in Thailand, existed in the central part of the country but her artistic influence spread also to the north-east and the north. The people were probably of Mon origin as stone inscriptions of that language in the 7th-8th century A.D. have been discovered. Many stone images of the Buddha have been found as well as small bronze ones. They denote the influence from the Indian Gupta and post-Gupta style (from the 4th century A.D. onwards). These may be seen from the graceful body with broad shoulders and a slender waist covered by a transparent and adhering monastic robe. The face, however, displays already the indigenous type represented by large hair curls, a broad face, curved and connecting eyebrows, protruding eyes, rather flat nose and thick lips. The Buddha is usually standing in the attitude of

argumentation with both hands. In this period many stucco and terra-cotta figurines were used to adorn the base of Buddhist monuments and the recent excavation at Ku Bua in the province of Ratchaburi, south of Bangkok, has unearthed many terra-cotta heads of superb workmanship.

Many stone Wheels of the Law have also been discovered, usually accompanied by the figure of a deer, representing the first sermon of the Buddha at the Deer Park near the town of Benares in India. At the same time, another type of Buddha seated on a curious beast which might represent the mixture of the mounts of the 3 great Hindu gods was also found, probably to denote the supremacy of Buddhism over Hinduism.

As for architecture, one might get an idea of one type from a still-standing Buddhist monument at Wat Kukut in the town of Lampun, northern Thailand, where the Mon people had migrated from the town of Lopburi in the 8th century. It is a square brick monument constructed in 5 receding stages and each face of the monument is decorated by 3 niches containing in each of them a standing Buddha statue. It must be here explained that only religious buildings were constructed in brick or stone in Thailand in the old days. Secular ones continued to be built in perishable material until the late 17th century or even later.

Contemporary with this Dvaravati period; exist two groups of stone Hindu images which probably received the influence from the south Indian post-Gupta style. They look very much like those of early Khmer art in Cambodia but definitely use different techniques in the process of carving. Most of them were discovered in the south, east and north of Thailand.

2. The Srivijai period (8th - 13th century A.D.)

From the 8th century A.D. the Srivijai empire, which probably had its capital near the actual town of Palembang in the island of Sumatra, expanded her territory up into the Malay peninsula and into southern Thailand. Many art objects have been discovered there which denote the influence of the Javanese art. Some of them were also found in other parts of Thailand.

Both Buddhist and Hindu antiquities have been found but by far the Buddhist objects are more important. They belong to Mahayana Buddhism and therefore many of them represent Avalokitesvara Bodhisattva, the important Buddhist saint of the northern sect. Some of these bronze images are so well created that they can be classified among the masterpieces of South-east Asian sculpture. Buddhist votive tablets moulded from clay were also discovered in many caves.

For architecture, the Pra That at Chaiya, a very important site, is by far the most significant. It resembles some other small Buddhist monuments in Java but at the same time another temple of Cham inspiration (from the ancient country of Champa in present-day Vietnam) was also discovered. The Srivijai art probably ended its activity when the territory was incorporated into the Sukhothai kingdom about the 13th century. Many local schools, however, lingered on.

3. The Lopburi period (11th - 14th century A.D.)

In the 11th century A.D. the Khmer kingdom extended her power into the north-eastern and central parts of Thailand and, in these two areas, antiquities that resemble very much those of the Khmer art have been

discovered. This resemblance is so clear that sometimes it is very difficult to differentiate those made in the city of Angkor in Cambodia from those made in the town of Lopburi.

In this period Buddhism of both Mahayana and Hinayana as well as Hinduism prevailed, but by far Mahayana Buddhism was probably the most popular. Buddha, crowned or uncrowned, seated in meditation and protected by the Naga (snake) have been found in great quantity. His face is square and austere looking. The eyebrows are almost in a straight line and his ornament follows those of the Khmer design. Usually, the standing crowned Buddha would represent with both hands the attitude of argumentation following the above-mentioned Dvaravati tradition. A small number of Hindu divinity images also exist.

Large statues are always carved in stone whereas small ones are cast in bronze. Some of the latter are superbly made and they represent not only statuettes but also ritual utensils, palanquin hooks, chariot fittings, etc. They might be worked by the Thai people who always preferred the bronze medium to stone and who were probably, during that time, quite large in number, working under the Khmer masters.

Many Khmer monuments exist in Thailand. The largest one is probably the sanctuary of Pimai built for Mahayana Buddhism about 25 years before the temple of Angkor Vat, the most famous Khmer monument constructed. It is now being restored in anastylosis method by the Thai Government through the assistance of French experts.

The Thai people had lived in southern China and some of them might have migrated down into South-east Asia during ancient times. The Mongol conquest in China pushed a large number of Thai emigrants further down south and in the middle of the 13th century they were strong enough to throw away the Khmer yoke and declared their independent kingdom of Sukhothai. The Thai artistic expression in Thailand may be divided into 4 periods.

4. The Sukhothai period (13th-14th century)

This period is reckoned as the most sublime era of Thai art. A new type of Buddha image emerged: a flame-like motif (halo) on top of the head with arched eyebrows, an aquiline nose, and a gentle smiling expression of serenity and compassion, accompanied by a slender and graceful body. The end of the robe on the left shoulder stretches down to the navel and is usually adorned with a flowing hook-like design. When the Buddha is seated, his legs will be folded, one on top of the other, and the base will be plain, without any decoration. Most of the images are in bronze and by far the walking Buddha was very popular, perhaps to signify the advance of the newly independent nation. Hindu images also exist and denote the same serene expression as that of the Buddha. At the end of the Sukhothai period, another new type of the Buddha image occurred with a round face, a rather corpulent body and the 4 fingers of the same length (after the supernatural anatomy of the Buddha). This second type is represented *par excellence* by the Pra Putthachinarat (Buddha Jinaraja) at the town of Pisanulok in northern Thailand. Some stucco images also exist and by far the most remarkable is at Wat Trapang Tonglang outside the

old city of Sukhothai, representing the Buddha gracefully descending from Tavatimsa heaven after he has converted his mother (probably derived from Ceylon at the same time as Singhalese Hinayana Buddhism).

Paintings had also existed but most of them were washed away by rain and humidity. A series of stone engraving at Wat Si Chum, Sukhothai, representing 51 jatakas (previous lives of the Buddha) show, however, the superb linear art of Thai artists as well as their ability in absorbing Singhalese influence to create a masterpiece of their own.

During this period, Sukhothai ware (called Sangkalok), wherein the Thai potters received the techniques from China, was also exported far and wide. Some of them resemble closely the Chinese Sung celadon.

For architecture, there are many types at the town of Sukhothai and its twin city, Srisajjanalai, denoting foreign influences from Ceylon and Cambodia as well as from the kingdom of Srivijai. An original Thai style, however, also existed. It is a Buddhist monument composed of a high base, a redented central body and a conical summit, built to enshrine the holy relics of the Buddha.

5. The Chiangsaen or Northern Thai period (11th? - 18th century A.D.)

The early Chiangsaen period might antedate that of Sukhothai, if the belief that there were small kingdoms set up by the Thai people in the extreme north of Thailand about the 11th century A.D. (or earlier) holds true. Very little archaeological evidence (the majority of it being not yet excavated) supports this theory. What we can refer to now is only a group of bronze Buddha images

found in northern Thailand, resembling very much those of the Indian Pala style that developed in north-eastern India from the 8th to 11th century.

Their characteristics are a halo in the form of a lotus bud, large hair-curls, a round face with a prominent chin and usually softened by a somewhat smiling expression. The body is rather corpulent with a much developed chest adorned with a short end of the robe over the left shoulder. The Buddha is usually seated in the cross-legged fashion and in the attitude of calling the earth to witness by touching the ground with his right hand. The pedestal is mostly decorated by rows of lotus petals, sometimes crowned with stamen. The more concrete later Chiangsaen or Chiangmai (named after the new town built as the capital of northern Thailand in 1296) period is characterized by a group of Buddha images denoting the Sukhothai influence: a flame-like motif on the head, a long end of the robe over the left shoulder and sometimes a folded leg posture. In this period a group of bronze Buddha images with the same characteristics as those of the early period above-mentioned but of inferior workmanship and inscribed with dates in the 15th century was also discovered. Many small Buddha images and reliquaries are carved in semi-precious stone and crystal. There also existed a school of stone carving at Payao in the province of Chiangrai during this late period. Some rare donor figures were also found.

Late mural religious paintings (18th-19th century) exist in northern Thailand and show their simplicity intimately mixed with the everyday life of the people. The earlier ones have already perished with time and humidity.

Potters during the late Chiangsaen period also received influence from the Sukhothai ceramics and continued long after the latter had ceased their activity.

For architecture, the most important and the most discussed is probably Wat Chet Yot, outside the town of Chiangmai. Its conjectural date varies from the 11th down to the 15th century. The rest of the northern architecture belongs mostly to the late Chiangsaen or Chiangmai period and is typified by a round *stupa* (from Ceylon via Sukhothai) with a very tall and moulded base.

6. The Ayudhya Period (14th - 18th century)

The city of Ayudhya was constructed as the capital of Thailand in 1350 and it remained so for 400 years. The art expanded throughout the country and this artistic expression is sometimes called the "National Style".

In the beginning, Ayudhya sculpture followed the school of U-thong which had developed in the central part of Thailand where Ayudhya was also situated. This school denotes the mixture between the Dvaravati, Khmer or Lopburi and Sukhothai influence and might be divided into 3 successive periods, the first one of which probably antedated the foundation of Ayudhya. From the 15th century stronger Sukhothai artistic influence penetrated into the Ayudhya kingdom and the sculptors of the latter tried but in vain to imitate that of the best period of Thai art. They lacked the vitality and the subtle innate way of expression which are perhaps the special characteristics of a newly independent nation. It has been said that Thai artists usually prefer bronze to stone but in the 17th-18th century more stone sculptures were carved at Ayudhya owing to the recent Thai conquest of Cambodia. During this late period crowned Buddha images were also very

Popular, representing the time when the Buddha transformed himself into an emperor to convert a heretic king. Some figures of Buddhist disciples, Hindu gods and various representations of the previous lives of the Buddha, both human and animal, were also cast.

Quite a few examples of mural painting still remain. The early part (about the 15th century) displays the influence of the Khmer or Lopburi style with rather stiff figures and a few colour schemes. The latter period (from the late 17th century) reveals the true Thai graphic art denoting the graceful movement and expression. Gold leaves as well as multicolour were frequently used and the Chinese influence can be detected in the representation of scenery. Some beautiful illustrated manuscripts on religious topics also remain.

Though statuary in general declined during the Ayudhya period, minor arts flourished. Many examples of superb wood-carving, mother-of-pearl inlay on lacquered wood in various designs and painting in gold on black lacquer (which required a special technique called in Thai "washing process") have been discovered. Pentachromatic ware made in China but painted after the original Thai design were also ordered.

For architecture, the early period followed the Lopburi or U-thong style by imitating a Khmer tower as the centre of a Buddhist monastery but later on this conception was replaced by the Sukhothai round *stupa*. The latter soon tended to become more elongated and redented at the four corners. With the service of European architects in the 17th century, palaces and some official residences began to be constructed in brick.

7. The Bangkok period (from 1782 -)

After Ayudhya had been sacked by the Burmese army in 1767, Bangkok was founded as a new capital. The Thai people tried in every way to continue their cultural heritage of Ayudhya.

Many bronze Buddha images in Sukhothai, U-thong and Ayudhya styles were removed from the northern part of the country, ravaged by the Thai-Burmese wars, and distributed among various large monasteries in Bangkok, the most important of which was Wat Po or Jctavana Monastery. As for those created in the Bangkok style, they more or less followed the already decadent trend of Ayudhya art. Crowned Buddhas were still popular and artists turned their attention to details of ornaments rather than to the inner expression of the master. In the reign of King Chulalongkorn (1868-1910) many connections were made with the western world and some effort was made to render the Buddha image as human as possible after the Gandharan art in India.

Mural painting continued to progress and the best of the period are those painted at Wat Sutat in the centre of Bangkok in the reign of King Rama III (1824-1851). During this period there was strong Chinese artistic influence as well. In the reign of King Mongkut (1851-1868), European influence penetrated Thailand and western perspective as well as scenery and human figures can be detected in Thai murals of that time. Religious paintings on cloth also abound and themes representing a Hell full of tortured sufferers were quite common.

Bangkok minor arts tried to imitate those of Ayudhya and the best specimens were probably produced in the late 18th and 19th century. The best theatrical objects such

as masks, shadow-play figures and marionettes, mostly representing the Thai version of the Indian Ramayana, were created when Thai drama reached its zenith in the second reign of Bangkok (1809-1824).

For architecture, the Temple of the Emerald (actually, jasper) Buddha and the Grand Palace at Bangkok are the best examples. They show, by their multicoloured and graceful buildings of various types, the harmonious taste and eclecticism of the Bangkok artists. The Marble Temple built in the early 20th century in Bangkok also denotes the most perfect blend between the eastern and western cultures : the architectural form of the building in Thai style, but the materials used for construction came from the town of Carrara in Italy.

พระพุทธรูปปางทรงแสดงธรรม

สัมฤทธิ์ สูง ๕๕ ซม. พบที่อำเภอสุโขทัย จังหวัดน่าน
ศิลปะอินเดียแบบอมราวตี หรือถึงกรุงคันธาระพุทธศตวรรษที่ ๑-๘

พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ยุคล ประทาน

Preaching Buddha

[Bronze. Height 55 cm. Found at Su-ngai Kolok, Narathiwat.
Indian Amaravati or early Singhalese style. About 2nd-4th century A.D.
Lent by H.R.H. Prince Bhanubandhu Yuwala.

พระพุทธรูปปางประทานพร

ศิลา สูง ๑.๔๕ เมตร

ศิลปะทวารวดี

พุทธศตวรรษที่ ๑๒-๑๖

นางประไพ วิริยะพันธุ์ ให้ยืม

Buddha giving blessing

Stone. Height 1.45 m.

Dvaravati style.

7th-11th century A.D.

Lent by Mrs. Prapai Viriyapan.

พระพุทธรูปปางเสด็จลงจากดาวดึงส์

ศิลา สูง ๔๒ ซม.

ศิลปะทวารวดี พุทธศตวรรษที่ ๑๒-๑๔

นายธาดา วณิชสมบัติ ให้อืม

Buddha descending from Tavatimsa heaven

Stone. Height 42 cm.

Dvaravati style. 7th-9th century A.D.

Lent by Nai Dhada Vanichsombat.

พระพุทธรูปปางสมาธิ

ทองคำ สูง ๘.๕ ซม. พบที่ถ้ำศรีมหาโพธิ์ จังหวัดปราจีนบุรี
ศิลปะทวารวดี พุทธศตวรรษที่ ๑๒-๑๖

ของหลวงพระราชาคณะ

Buddha in meditation

Gold. Height 8.5 cm. Found at Dong Si Maha Pot, Prachinburi.
Dvaravati style. 7th-11th century A.D.
Lent by H.M. the King.

พระพุทธรูปปางมารวิชัย
สัมฤทธิ์ สูง ๒๗ ซม. พบที่จังหวัดนครสวรรค์
ศิลปะทวารวดี ราวพุทธศตวรรษที่ ๙-๑๑
นายแพทย์วีโรจน์ ภรรณสุต ให้อืม

Buddha subduing Mara

Brass. Height 27 cm. Found at Nakhon Sawan.
Dvaravati style. About 9th-11th century A.D.
Lent by Dr. Viroj Kanasut.

พระพุทธรูปปางมารวิชัย นาคปรก

สูง ๑๙ ซม.

ศิลปทวารวดีตอนปลาย พุทธศตวรรษที่ ๑๖-๑๗

นายธาดา วานิชสมบัติ ให้อิ่น

Budda subduing Mara under Naga

Bronze. Height 19 cm. Late Dvaravati style.

11th-12th century A.D.

Lent by Nai Dhada Vanichsombat.

เศียรปูนปั้น

สูง ๒๓ ซม. พบที่ถ้ำนาคูบัว จังหวัดราชบุรี
ศิลปะทวารวดี พุทธศตวรรษที่ ๑๒ - ๑๖
นายชคร วนนิชสมบัติ ให้ออม

Stucco Head

Height 23 cm. Found at Ku Bua, Ratburi.
Dvaravati style. 7th-11th century A.D.
Lent by Nai Dhuda Vanicksombat.

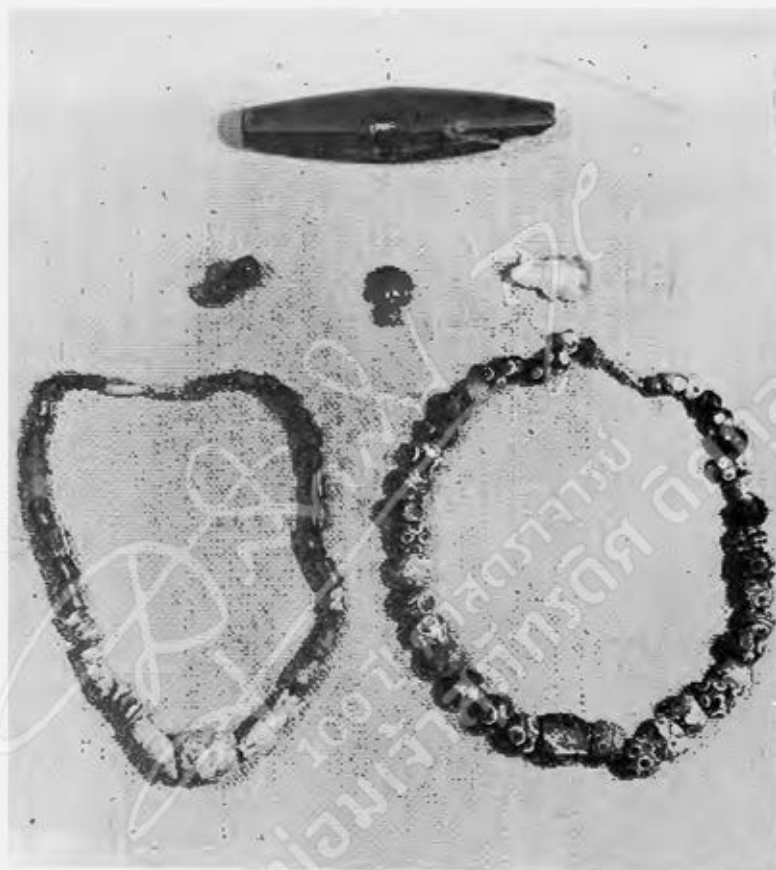

๔
เครื่องทอง

น้ำหนักทองคำ ๗ ชม. พบที่จังหวัดนครปฐม
ศิลปะทวารวดี พุทธศตวรรษที่ ๑๒-๑๖
พลอากาศตรี มนต์ ชาญวิทย์ ให้อืม

Gold ornaments

The bottom plaque being 7 cm. long.
Found at Nakhon Pathom.
Dvaravati style, 7th-11th century A.D.
Lent by Air Vice Marshal Montri Harnvichai.

ลูกปัด

ชิ้นบนยาว ๑๐ ซม. พบที่อำเภออุ้มผาง จังหวัดสุพรรณบุรี
ศิลปะทวารวดี พุทธศตวรรษที่ ๑๒ - ๑๖
พบอากาศแล้ว มณฑล - ภาณุรังษี ไทจีน

Beads

The topmost piece being 10 cm. long.
Found at U-thong, Supanburi.
Dvaravati style. 7th-11th century A.D.
Lent by Air Vice Marshal Montrí Hatvichai.

พระนารายณ์

ศิลา สูง ๙๓ ซม.

พุทธศตวรรษที่ ๗-๘

พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าเฉลิมพลทิฆัมพร ประทาน

Vishnu

Stone, Height 93 cm. 7th-8th century A.D.
Lent by H.R.H. Prince Chalermpol Dighamvara.

เศียรพระนารายณ์

ศิลา สูง ๓๐ ซม. พบที่เมืองศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

พุทธศตวรรษที่ ๘

คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร ให้อืม

Head of Vishnu.

Stone. Height 30 cm. Found at Sitep, Petchabun.
8th century A.D.

Lent by the Faculty of Archaeology, Silpakorn University.

นางทุรคา (พระอุมา) ปราบมหิษาสูร

ศิลา สูงทั้งเคียว ๑.๖๐ เมตร

ราวพุทธศตวรรษที่ ๑๓

พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ยุคล ประทานอิม

Durga conquering Mahishasura.

Stone. Height including tenon 1.60 m.

About 8th century A.D.

Lent by H.R.H. Prince Bhanubandhu Yugala

เทพธิดา?

ศิลา สูง ๒๘ ซม. พบที่กิ่งศรีมหาโพธิ์ จังหวัดปราจีนบุรี
ศิลปะศรีวิชัย ราวพุทธศตวรรษที่ ๑๓-๑๕
ม.ร.ว. พันธุ์ทิพย์ บวิพัตร์ ให้อืม

Female divinity?

Stone. Height 28 cm. Found at Dong Si Maha Pot, Prachinburi.
Srivijai style. About 8th-10th century A.D.
Lent by H.R.H. Princess Chumbhot of Nagara Svarga.

พระพุทธรูปปางมารวิชัย
สัมฤทธิ์ สูง ๑๑.๒ ซม.
ศิลปะศรีวิชัย พุทธศตวรรษที่ ๑๓ - ๑๕
นายเบญจ สัจจกุล ให้อืม

Buddha subduling Mara
Bronze. Height 11.2 cm. Srivijai style.
8th-10th century A.D.
Leant by Nai Bencha Sayangkul.

พระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร

สัมฤทธิ์ สูง ๒๘.๕ ซม. พบที่จังหวัดปราจีนบุรี

ศิลปะศรีวิชัย พุทธศตวรรษที่ ๑๓-๑๔

นายแพทย์ วิโรจน์ กรมสวัสดิ์ ให้อืม

Avalokitesvara Bodhisattva

Bronze. Height 28.5 cm. Found at Prachinburi.

Srivijai style. 8th-9th century A.D.

Lent by Dr. Viroj Kanasut.

พระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร
สัมฤทธิ์ สูงเฉพาะองค์ ๔๔ ซม.
ศิลปะศรีวิชัย พุทธศตวรรษที่ ๑๓-๑๕
นายแพทย์วิโรจน์ กวรรณสุค ให้ยืม

Avalokitesvara Bodhisattva
Bronze. Height without base 44 cm.
Srivijai style. 8th-10th century A.D.
Lent by Dr. Viroj Kanasut.

พระอุมา

ศิลา สูง ๑.๑๐ เมตร พบที่อำเภอพรหมบุรี.ประเทศ จังหวัดปราจีนบุรี
ศิลปะลพบุรี พ.ศ. ๑๑๕๐ - ๑๒๐๐
ม.ว.ว. พันธุ์ทิพย์ นวัทน์ ไท้ฮิม

Umma

Stone. Height 1.10 m. Found at Arenya Pradet, Prachinburi.
Lopburi style. First half of the 7th century A.D.
Lent by H.R.II. Princess Chumbhot of Nagara Svarga.

เทวรูป

สัมฤทธิ์ สูง ๓๙ ซม. พบที่อำเภอปะโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์
ศิลปะลพบุรี หุทศวรรณที่ ๑๒-๑๓
พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าเกษมพันธ์อุบล ประทานยืม

Divinity

Bronze. Height 39 cm. Found at Prakhonchai, Buriram.
Lopburi Style. 7th-8th century A.D.
Lent by H.R.H. Prince Bhanubandhu Yugala.

พระศรีอวัยเมตไตรยโพธิสัตว์
สัมฤทธิ์ สูง ๖๓ ซม. พบที่อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์
ศิลปะลพบุรี พุทธศตวรรษที่ ๑๓
พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ยุคล ประทานอิม

Maitreya Bodhisattva

Bronze. Height 63 cm. Found at Prakhonchai, Buriram.
Lopburi style. 8th century A.D.
Lent by H.R.H. Prince Bhanubandhu Yugala.

พระพุทธรูปนาคปรก

สัมฤทธิ์ สูงทั้งฐาน ๕๒ ซม.

ศิลปลพบุรี พุทธศตวรรษที่ ๑๓-๑๔

ม.จ. บีระรังสิต และ ม.จ. สนิทประยูรสักดิ์ รังสิต ประทานอื่น

Buddha under Naga

Bronze. Height with base 52 cm.

Lopburi style. 13th-14th century A.D.

Lent by M.C. Piyarangsit
and M.C. Sanidprayurasakti Rangsit.

พระพุทธรูปปางเสด็จลงจากดาวดึงส์

สัมฤทธิ์ สูง ๗๑ ซม.

ศิลปะลพบุรี พุทธศตวรรษที่ ๑๘ - ๑๙

พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าเฉลิมพลทิฆัมพร ประทานยืม

Buddha descending from Tavatimsa heaven
Bronze. Height 71 cm. Lopburi style. 13th-14th century A.D.
Lent by H.R.H. Prince Chalermpol Dighamvara.

พระพุทธรูปทรงเครื่องปางโปรดสัตว์

สัมฤทธิ์ สูง ๘๗ ซม.

ศิลปะลพบุรี พุทธศตวรรษที่ ๑๘-๑๙

นางประไพ วิริยะพันธุ์ ให้อืม

Crowned Buddha in the attitude of preaching
Bronze. Height 87 cm. Lopburi style. 13th-14th century A.D.
Lent by Mrs. Prapai Viriyapan.

ห้วงคานหาม

สัมฤทธิ์ สูง ๑๙.๕ ซม. พบที่จังหวัดสุรินทร์
ศิลปะลพบุรี พุทธศตวรรษที่ ๑๘-๑๙
พิพิธภัณฑ์ของนายเจมส์ ทอมป์สัน ให้อืม

Palanquin hooks

Bronze. Height 19.5 cm. Found at Surin.
Lophuri style, 13th-14th century A.D.
Lent by the collection of Mr. James H.W. Thompson

พระพุทธรูปปางมารวิชัย

สัมฤทธิ์ สูง ๙๒ ซม.

ศิลปะสุโขทัย พุทธศตวรรษที่ ๑๘

พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าเฉลิมพลทิฆัมพร ประทานซื้อ

Buddha subduing Mara

Bronze. Height 92 cm. Sukhothai style. 14th century A.D.

Lent by H.R.H. Prince Chalermpol Dighamvara.

พระพุทธรูปปางลีลา
สัมฤทธิ์กาไหล่ทอง สูงทั้งฐาน ๗๔ ซม.
ศิลปะสุโขทัย พุทธศตวรรษที่ ๑๘
ม.ว.ว. พันธุ์ทิพย์ นวิพัทธ์ ให้อืม

Walking Buddha

Gilt bronze. Height including pedestal 74 cm.
Sukhothai style. 14th century A.D.
Lent by H.R.H. Princess Chumbhot of Nagara Svarga.

พระพุทธรูปปางสมาธิ

สัมฤทธิ์ สูง ๔๑ ซม.

ศิลปะสุโขทัย พุทธศักราชที่ ๑๘ - ๒๐

พระครูวัดคันทรนาค ให้อืม

Buddha in meditation

Bronze, Height 41 cm. Sukhothai style. 14th century A.D.
Lent by Pra Dulaya Ratana Potchanat.

พระพิมพ์พระพุทธรูปปางลีลา

ดินเผา สูง ๒๗ ซม.

ศิลปะสุโขทัย พุทธศตวรรษที่ ๑๘-๒๐

แหล่งค้นพบ ประพัตตอง ไท่ฮิน

Votive tablet representing the walking Buddha

Terracotta. Height 27 cm. Sukhothai style. 14th - 15th century A.D.
Lent by Nai Khongdej Prapatong.

พระมหาวิฆเนศวร

สัมฤทธิ์ สูง ๓๕ ซม.

ศิลปะสุโขทัย พุทธศตวรรษที่ ๑๘-๒๐

พิพิธภัณฑ์ขอนแก่น ตอนบ้าน โห้ฮ่อม

35 Vishnu-Hairana

Bronze. Height ~~100~~ *35* cm. Sukhothai style. 14th century A.D.
Lent by the collection of Mr. James H.W. Thompson.

แจกันสังกโลก

สูง ๓๔ ซม.

ศิลปะสุโขทัย พุทธศตวรรษที่ ๑๘ - ๒๐

นางประไพ วีระพันธุ์ ให้อิ่น

Vase

Sangkalok ware. Height 34 cm.

Sukhothai style. Late 13th-15th century A.D.

Lent by Mrs. Prapai Viriyapan.

กะปุกสังกโลก

สูง ๑๒ ซม. พบที่ประเทศอินโดนีเซีย
ศิลปะสุโขทัย พุทธศตวรรษที่ ๑๘-๒๐
นายฟลอยด์ วิตคิงตัน ให้นับ

Box

Sangkalok ware. Height 12 cm. Found in Indonesia.
Sukhothai style, Late 13th-15th century A.D.
Lent by Mr. Floyd L. Whittington.

กะปุกสังกโลก

สูง ๘ ซม.

ศิลปะสุโขทัย พุทธศตวรรษที่ ๑๘-๒๐

พระยาบูรณะสิริพงษ์ ให้อืม

Box

Sangkalok ware. Height 8 cm.
Sukhothai style. Late 13th-15th century A.D.
Lent by Praya Buranasiripong.

โกส้งกลโลก

สูง ๑๒ ซม.

ผลิตที่จังหวัดสุโขทัย พุทธศตวรรษที่ ๑๘-๒๐

พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๑๐

Box

Sangkalok ware. Height 12 cm. Sukhothai style.
Late 13th-15th century A.D. Lent by Praya Buranasiripong.

ชามสังกโลก

ปากกว้าง ๒๖.๕ ซม.

ศิลปะสุโขทัย พุทธศตวรรษที่ ๑๘ - ๒๐

พระยาบูรณะวิวัฒน์ ให้อืม

Bowl

Sangkalok ware. Diameter 26.5 cm.
Sukhothai style. Late 13th-15th century A.D.
Lent by Praya Buranasiripong.

จานสังกโลก

กว้าง ๔๒.๕ ซม.

ศิลปะสุโขทัย พุทธศตวรรษที่ ๑๘ - ๒๐

นายประไพโร เป่าไรศศิษฐ์ ให้อืม

Plate

Sangkalok ware. Diameter 42.5 cm.
Sukhothai style. Late 13th-15th century A.D.
Lent by Nai Praprot Paorohit.

ตุ๊กตาสังโลก

สูง ๑๖.๕ ซม.

ศิลปะสุโขทัย พุทธศตวรรษที่ ๑๘-๒๐

นายประไพโร เปาโรหิตย์ ให้อืม

Doll.

Sangkalok ware. Height 16.5 cm.

Sukhothai style. Late 13th-15th century A.D.

Lent by Nai Prapot Paorohit.

ตุ๊กตาสังกโลก

สูง ๘ ซม. พบที่ประเทศอินโดนีเซีย
ศิลปะสุโขทัย พุทธศตวรรษที่ ๑๘ - ๒๐
นายฟลอยด์ วิกคิงคิน ให้อืม

Doll

Sangkalok ware. Height 8 cm. Found in Indonesia.
Sukhothai style. Late 13th-15th century A.D.
Lent by Mr. Floyd L. Whittington.

ช้างศึก

เครื่องสังกโลก สูง ๔๑ ซม.
ศิลปะสุโขทัย พุทธศตวรรษที่ ๑๘
นายประไพ เป้าพิศย์ ให้อืม

War elephant

Sangkalok ware. Height 41 cm.
Sukhothai style. Late 13th - 15th century A.D.
Lent by Nai Prapot Paorohit

พระพุทธรูปปางมารวิชัย

สัมฤทธิ์ สูง ๕๖ ซม.

ศิลปะเชียงใหม่ รวพุทธศักราชที่ ๑๘-๒๐

พลเอก เภา เพ็ญเลิศ บริษัทชุกทรรกิจ ให้อืม

Buddha subduing Mara

Bronze. Height 56 cm. Chiangsaen style.

About 14th-16th century A.D.

Lent by General Pao Pianlert Baribhandha Yuddhakich.

พระพุทธรูปปางสมาธิ

สัมฤทธิ์ สูง ๔๒.๕ ซม.

ศิลปะเชียงแสนรุ่นหลัง พุทธศตวรรษที่ ๒๐-๒๑

นาชกาฬ บุณนาค ให้อืม

Buddha in meditation

Bronze. Height 42.5 cm.

Late Chiangsaen style. 15th - 16th century A.D.

Lent by Nai Bhavas Bunnag.

ไหเตาเวียงกาหลง

สูง ๓๒ ซม.

ศิลปะเขียงแสนรุ่นหลัง พุทธศตวรรษที่ ๒๐-๒๒

พระยาบูรณะศิริพงษ์ ให้อืม

Wiang Kalong jar.

Height 32 cm. Late Chiangsaen style. 15th-17th century A.D.

Lent by Praya Buranāsiripong.

พระพุทธรูปปางมารวิชัย

สัมฤทธิ์ สูง ๔๔ ซม.

ศิลปะอุทธรุ่นที่ ๑ พุทธศตวรรษที่ ๑๗-๑๘

นัชชาดา วนิชสมบัติ ให้อืม

Buddha subduing Mara.

Bronze. Height 45 cm.

First period of U-thong style, 12th-13th century A.D.

Lent by Nai Dhada Vanichsombat.

พระพุทธรูปปางมารวิชัย

สัมฤทธิ์ สูง ๕๔ ซม.

ศิลปะของรุ่นที่ ๒ พุทธศตวรรษที่ ๑๘-๑๙

ภาวธาดา วณิชสมบัติ ให้นิพนธ์

Buddha subduing Mara

Bronze. Height 54 cm. Second period of U-thong style.
13th-14th century A.D.

Lent by Nai Dhada Vanichsombat.

พระแผง

โลหะ สูง ๑๘.๕ ซม.

ศิลปะอยุธยา พุทธศตวรรษที่ ๒๐-๒๓

นาชชาคา วานิชสมบัติ ให้อืม

Buddhist votive tablet

Metal. Height 18.5 cm. Ayudhya style. 15th-18th century A.D.

Lent by Nai Dhada Vanichsombat.

ชามเบญจรงค์

ปากกว้าง ๑๙.๕ ซม.

ศิลปะอยุธยา พุทธศตวรรษที่ ๒๒-๒๓

พระยาบรมระสิวิพงษ์ ให้อืม

Pentachromatic ware

Diameter 19.5 cm. Ayudhya, style. 17th-18th century A.D.

Lent by Praya Buranasiripong.

จานเชิงเบญจรงค์

ปากกว้าง ๓๖ ซม.

ศิลปรัตนโกสินทร์ พุทธศตวรรษที่ ๒๔

นายอาจร ศิวรัตน์ครุฑ ให้อิม

Fontachromatic tray.

Diameter 36 cm. Bangkok style. Late 18th-19th century A.D.

Left by Nai Athorn Sirikastraporn.

พระนรินทร์วราย

ทองคำ ฐานสัมฤทธิ์ทำหล่อทอง สูงเฉพาะองค์ ๒๗.๘ ซม.

ศิลปะรัตนโกสินทร์สมัยรัชกาลที่ ๔

(พ.ศ. ๒๓๖๔ - ๒๔๑๑)

ขอพระองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

Pra Nirantaral

Gold with gilt bronze base. Height without base 27.8 cm.

Bangkok style of the fourth reign (1851-1868).

Lent by H.M. the King.

เงินถม

ปากกว้าง ๑๓.๘ ซม.

ศิลปะรัตนโกสินทร์ พุทธศตวรรษที่ ๒๔

ม.จ. ปิยะรังสิต และ ม.จ. สนิทประยูรศักดิ์ รั้งสิริ ประทานยืม

Niello bowl

Diameter 13.8 cm. Bangkok style.

Late 18th-early 19th century A.D.

Lent by M.C. Piyarangsit and M.C. Sunidprayurasakti Rangsit

โตน

ยาว ๓๖ ซม.

ศิลปะรัตนโกสินทร์ รัชกาลศตวรรษที่ ๑๙

นายประไพ พงษ์โรจน์ ใจอิน

Drum.

Ceramic, Length 36 cm. Bangkok style, 19th century A.D.
Lent by Nai Prapot Pongrohit.